

Repertoriul autohton de concerte prezentat de către dirijorul Mihai Guttman

GERGELY Maria Edith

Phd student, National Music Academy “Gheorghe Dima”

gergelyedith@gmail.com

Abstract: The Local Repertoire of Concerts Presented by the Conductor Mihai Guttman

Born in the interwar period (1926) in Petroșani, Mihai Guttman showed his early passion for music, and this passion determined him to be among the founding members of the Music School in Cluj in 1949. The orchestra of the school, established and led by him, has progressed to such an extent that in 1951 he held his first symphonic concert. Numerous compositions of the composer of Cluj Sigismund Toduță were presented for the first time by conductor Mihai Guttman. In addition to the concerts dedicated to the first auditions of Toduță, Mihai Guttman also promoted the creation of the young generation. Mr. Cornel Țăranu, at that time a young student, today a member of the Romanian Academy, composed several works for the choral ensemble led by conductor Guttman, mentioning the madrigals on the lyrics of József Attila, Ion Vinea, and Lucian Blaga. For the 1964 premiere of the cantata “Stejarul lui Horea” by Cornel Țăranu, the choral part was prepared by Mihai Guttman. Also, the master from Cluj included in the repertoire of the ensemble works by Anatol Vieru, Vasile Jianu, Mihai Moldovan, Liviu Glodeanu and many others.

Key words: *student orchestra; local repertoire; Music High School in Cluj; first performances.*

Introducere

Născut în perioada interbelică (1926) la Petroșani, Mihai Guttman, și-a arătat de timpuriu pasiunea față de muzică, iar această pasiune l-a determinat ca în 1949 să fie printre membrii fondatori ai Școlii de muzică din Cluj. Orchestra școlii, înființată și condusă de el, a progresat în așa măsură, încât în 1951 a susținut primul său concert simfonic.

Mihai Guttman a fost profesor de muzică, violonist – violist, pe care se putea baza orice formație în caz de nevoie, director de școală, secretar muzical la filarmonică, dirijor (a dirijat cor, orchestră, muzică de cameră), mentor și animator al vieții muzicale transilvănene.

Numeroase compoziții ale compozitorului Sigismund Toduță au fost prezentate în premieră de către dirijorul Mihai Guttman. Pe lângă concertele consacrate primelor audiții ale maestrului Toduță, Mihai Guttman a promovat și creația generației tinere. Compozitorul Cornel Țăranu, la vremea aceea tânăr student, astăzi membru al Academiei Române a compus mai multe lucrări pentru ansamblul coral condus de dirijorul Guttman, menționăm madrigalele pe versurile lui József Attila, Ion Vinea, și Lucian Blaga. Pentru premiera din 1964 a cantatei *Stejarul lui Horea* de Cornel Țăranu, partea corală a fost pregătită de către Mihai Guttman. De asemenea, maestrul clujean a inclus în repertoriul formației lucrări de Anatol Vieru, Vasile Jianu, Mihai Moldovan, Liviu Glodeanu și mulți alții.

Pensionat în anul 1986, a vizitat frecvent liceul de muzică¹, a fost prezent la aproape toate festivitățile de absolvire, la aproape toate concertele orchestrelor și corurilor liceului. A văzut împlinindu-se visul de a avea școala clădire proprie, și a fost prezent la prima festivitate de absolvire în noua clădire în data de 26 mai 2012.

Activitatea dirijorală

Profesorul Guttman a predat atât discipline teoretice, cât și practicarea muzicii în ansambluri. Pasiunea sa, pe lângă muzica de cameră, a fost disciplina orchestră și disciplina cor. A fost un foarte bun observator a talentelor muzicale. Dacă a văzut o atracție în elev spre cariera solistică, a încercat să creeze posibilitatea de a trăi prin concertele această experiență, dar și activitatea de orchestrant o considera foarte importantă. În pofida severității pe care o manifesta, Mihai Guttman, a reușit să transmită iubirea față de muzică, determinând elevii să meargă la cursuri cu plăcere,

---

¹ Școala Medie Tehnică de Artă a fost denumirea primei instituții de învățământ pre-universitar de specialitate din Cluj-Napoca (1949), mai apoi a devenit Școala elementară și Medie de Muzică (1950), Școala Medie Tehnică de Muzică (1955), Școala de Muzică (1960) și Liceul de Muzică (1966). În 1979 cele trei licee cu profil artistic s-au unit, devin Liceul de Artă; ulterior în 1990 se revine la formula inițială de trei licee separate. Denumirea va fi Liceul de Muzică, mai apoi Liceul de Muzică "Sigismund Toduță" (1997) și astăzi, Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță”.

având mari succese pe scenă, fiind o satisfacție imensă pentru elevi. Iar un elev mândru de propriile realizări, recunoscut pentru acestea devine automat motivat să exceleze în domeniul de activitate ales.

Repertoriul concertelor dirijate de Mihai Guttman

Mihai Guttman avea o politică de alegere a repertoriului. În lucrarea de față am ales să prezentăm activitatea regretatului maestru din perioada 1951-1961. Deși este cunoscut faptul că dânsul a fost director și profesor în această instituție de prestigiu începând cu anul 1949, până în anul 1951 nu a reușit să pună pe scenă nici un eveniment. Motivul era numărul mic al elevilor la începutul carierei sale de pedagog, după cum reiese și din articolul publicat în 1953 în ziarul *Făclia*:

Înființată în 1949 sub denumirea «Școala Medie Tehnică de Artă» în 1950 când se restructurează pe specialități, devine «Școala Elementară și Medie de Muzică». De la cei 60 de elevi, cât a avut în anul școlar 1951-1952, numărul elevilor a făcut un salt apreciabil în actualul an școlar², ridicându-se la 268.

Micu 1953, 2

În această perioadă de zece ani a susținut mai mult de 73 de concerte cu programe distincte, spunem asta deoarece unele concerte au fost repetate în diverse locații, având același conținut în privința programului redat. 73 este numărul rezultat în urma studierii tuturor afișelor și/sau a programelor de sală existente și adunarea numărului de concerte.

Menționăm faptul că există un număr considerabil de evenimente despre care am găsit articole publicate în ziare locale, dar fără specificarea datei și repertoriului prezentat. Acest fapt se datorează, presupunem, problemelor specifice perioadei cu privire la tipărirea și multiplicarea materialelor de promovare.

În analiza raportată la cele 73 de concerte, observăm faptul că paleta este foarte vastă, totuși, numele marilor compozitori și a compozitorilor tineri se repetă de mai multe ori. Acest fapt relevă străduința atât pentru păstrarea și promovarea valorilor deja consacrate, cât și punerea în valoare a compozițiilor noi, aparținând unor autori talentați, dar care încă nu au fost consacrați în sălile de concerte.

Numele marelui compozitor clasic, Wolfgang Amadeus Mozart, se regăsește în lista de repertoriu al ansamblurilor școlii de muzică de 45 de ori, dar nici numele marelui compozitor clujean Sigismund Toduță nu stă departe de faima lui Mozart. Numele lui Toduță îl regăsim de 32 de ori pe acea listă, fapt ce dovedește străduința maestrului Guttman, responsabil pentru realizarea programelor de concerte, de a valorifica și sublinia importanța compozițiilor contemporane autohtone.

Informațiile colectate formează o listă vastă ce conține cele mai multe informații legate de concertele dirijate de Mihai Guttman. Putem afirma că în cei zece ani analizați

---

² 1952-1953, nota autorului lucrării de față.

și prezentați aici, a interpretat compoziții a nu mai puțin de 100 de compozitori. Printre aceștia amintim numele unor compozitori universali ca Johann Sebastian Bach, Friedrich Haendel, Christoph Willibald Gluck, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Frederick Chopin, Sergei Prokofiev, Aram Hacıaturian, și autohtoni, Sabin Drăgoi, Max Eisikovits, Tudor Jarda și mulți alții. Această listă amplă cuprinde atât compozitori clasici, cât și contemporani, atât pe cei universali, cât și pe cei naționali.

1952: Cinci concerte: Wolfgang Amadeus Mozart, Béla Bartók, Johann Nepomuk Hummel, Jenő Takács, Achim Stoia

În anul 1952 avem cunoștință de cinci concerte, susținute în perioada aprilie-iunie al anului menționat. Pe lângă uverturi și alte lucrări vocale, vocal-simfonice și simfonice aparținând lui W. A. Mozart, B. Bartók, și J. N. Hummel, remarcăm unele compoziții mai puțin cunoscute, cum ar fi *Menuetto* pentru violoncel de Hugo Becker, și multe prime audiții: *Suită de dansuri maghiare vechi* de J. Takács și *Trei jocuri din Ardeal* de A. Stoia.

1953: Opt concerte cu un repertoriu variat (Reinhold Gliere, Piotr Ilici Ceaikovski, Zoltán Kodály, Boris Asafiev, Joseph Bayer) și lansarea viitorilor soliști – Ninuca Oșanu-Pop și Petre Baci

Stagiunea din 1953, desfășurată în perioada martie-noiembrie, a cuprins opt concerte. În această stagiune nu s-a pus mare accent pe prezentarea unor compoziții în primă audiție, însă observăm multitudinea lucrărilor cu solo instrumental, care a permis punerea în prim plan a unor noi talente muzicale. Nu toți dintre aceștia au rămas la cariera solistică, dar au fost numeroși elevi, care de aici au început să își construiască cariera solo; îi amintim pe violoncelistul Petre Baci și pianista Ninuca Oșanu.

1955: Opt concerte, cu prime audiții românești

În anul 1955 au fost raportate opt concerte, dintre care două au fost concerte de muzică de cameră.

În concertul de muzică de cameră din data de 24 martie, dedicat în special compozitorilor ardeleni, corul de fete a școlii a interpretat *Triptic pentru voci egale* de Sigismund Toduță. Această compoziție din 1951 are la bază versuri aparținând poetei Ana Voileanu-Nicoară, care la rândul ei, prin traducerea pe care le-a făcut, a contribuit major la dezvoltarea vieții culturale clujene.

După interpretarea *Cântecului de leagăn* și a *Tripticului* de Sigismund Toduță, concertul s-a încheiat cu *Cântecul pentru Mai* a compozitorului maghiar Pál Kadosa.

Concertul festiv G. F. Haendel a avut loc în data de 19 mai 1955. Concertul a debutat cu două lucrări vocale, *Cântă cu noi*, interpretate de Magda Kasler și Ágnes Kriza, și *Vino pace, porumbel dorit*, interpretată de Ariadna Dornescu și Angela Fodoreanu. Sursele fiind incomplete, avem doar informațiile de pe afiș, presupunem că aceste două duete sunt extrase din lucrări de amploare, vocal-simfonice, cu texte care nu

sunt în concordanță cu textul original. Aceste texte au fost modificate în conformitate cu cerințele vremii, așadar în locul textului original, despre care presupunem că a fost biblic sau nepotrivit ideologiei momentului, au fost introduse alte idei poetice. Această practică a fost des întâlnită în perioada comunistă, când artiștii și intelectualii au fost judecați în funcție de operele și activitățile lor, iar crezul religios a fost interzis³. Cei care nu respectau constrângerile regimului, au fost pedepsiți, trimiși în lagăre de muncă sau trimiși ani grei la închisoare.

Un concert al claselor de violoncel, urmat de unul de absolvire a încheiat anul școlar 1954-1955 și stagiunea anului 1955. În cadrul evenimentului a fost interpretată o singură lucrare aparținând unui compozitor autohton. *Joc* pentru violoncel și orchestră de Vasile Jianu a fost tălmăcit de către violoncelista Viorica Robotin acompaniată de orchestra școlii sub bagheta lui Mihai Guttman.

1956: Trei concerte: J. S. Bach, B. Bartók și S. Toduță.

Stagiunea anului 1956 conține trei concerte comemorative. Primul concert, din 14 februarie, a fost menit să celebreze marele compozitor baroc, Johann Sebastian Bach.

Concertul comemorativ Béla Bartók cu ocazia împlinirii a 75 de ani de la nașterea compozitorului a fost pus pe scenă atât în Cluj-Napoca, cât și la Târgu Mureș. În ambele orașe s-a bucurat de mare succes, conform articolelor și cronicilor apărute în presă.

Ultimul concert a fost unul coral, cu un program alcătuit din lucrările compozitorilor Béla Bartók și Sigismund Toduță, și susținut în data de 19 mai.

1958: Lansarea tinerilor soliști și Corul cooperativei „Solidaritatea”

În data de 21 și 22 iunie a avut loc un concert născut din inițiativa dirijorului Mihai Guttman. Corul bărbătesc al cooperativei „Solidaritatea”, ansamblu fondat nu cu mult timp în urmă, a urcat pe scenă împreună cu orchestra școlii de muzică, și cu solistul Imre Kostyák. Rodul acestei colaborări a fost interpretarea tuturor compozițiilor corale dedicate corului bărbătesc din creația lui Zoltán Kodály, și o serie de compoziții din creația compozitorilor: József Péter, Lajos Bárdos, Darius Pop, Alfred Mendelsohn, Serafim Tulicov și Franz Liszt. Această inițiativă a dirijorului a fost ridicată la un nivel mai înalt, pe lângă repetițiile de cor, maestrul a mai organizat și ore de educație muzicală, pentru ca și cei fără studii muzicale anterioare să poată activa în corurile din organizații muncitorești.

1959: Opt concerte și Concertul festiv dedicat lui Sigismund Toduță

În anul 1959 raportăm un număr de 9 concerte, desfășurate în perioada 14 februarie-22 decembrie. În data de 14 februarie a fost susținut un *Concert festiv în onoarea lui „Sigismund Toduță”*. Programul acestuia a conținut atât lucrări corale, cât și simfonice și vocal-simfonice. Concertul a debutat cu patru lucrări corale *Triptic, Cinci cântece de*

³ Menționăm aici faptul că această presupunere se bazează pe povestirile dirijorului Mihai Guttman.

leagăn, Cinci cântece – melodii de joc și Norul. După acestea a urmat prezentarea *Divertismentului pentru orchestră de coarde*, lucrare compusă în patru părți. Ultimele două numere din acest concert au fost două compoziții vocal-simfonice din creația maestrului clujean, *Cântec pentru pioneri și Imn pentru pace*. „Ecoul” acestui concert a putut fi „auzit” în presa locală:

Concertul festiv Sigismund Toduță din 14 februarie a înmănușiat câteva din creațiile sale corale: *Triptic*, două cicluri scrise recent – *5 cântece de leagăn* și *5 cântece de joc*, precum și poemul coral *Norul* (pe versuri de Vlaicu Bîrna), toate fiind concepute pentru cor de femei. Programul a mai cuprins *Divertismentul pentru orchestră de coarde*, *Cântec pentru pioneri* și *Cântec pentru pace*, interpretate de corul și orchestra Școlii Medii de Muzică din Cluj, dirijate de prof. Guttman Mihály.

Anon 1959, 10

Cel mai frumos omagiu adus unui compozitor este executarea operelor sale. Nu numai din acest punct de vedere însă a fost binevenită ideea unui concert închinat în întregime creației lui Sigismund Toduță – unul dintre reprezentanții de frunte ai artei muzicale românești – concertul prilejuind în egală măsură o remarcabilă îmbogățire a cunoștințelor tinerilor discipoli într-ale muzicii (prin adâncirea unei valoroase creații autohtone) și momente de autentică elevație artistică, publicului auditor.

Pop 1959, 3

Totodată, în arhivele familiei Guttman se regăsește și un număr mare de scrisori, dintre acestea am extras una scrisă de către compozitor destinată directorului școlii de muzică:⁴

Rog binevoii a tălmăci corului și orchestrei școlii felicitările mele cele mai sincere pentru deosebit de frumoasă prestație artistică. Am fost mișcat de sinceritatea și puritatea elanului artistic pe care le-au dovedit în interpretarea modestelor mele opuri.

[...]

Priceperea, probitatea artistică, precum și zelul neprecupețit, mărturisit de dirijorul Mihail Guttman, au asigurat acea performanță artistică excepțională în interpretarea lucrărilor pe care o doresc tuturor confracților mei compozitori, care se vor bucura, în viitor, de aceia (sic!) cinste, ce mi s-a acordat mie în ziua de 14. II. I. c.

Toduță 1959

În datele de 25 și 26 aprilie corul și orchestra școlii au făcut o deplasare la Târgu Mureș, unde au interpretat compoziții corale și simfonice din creația lui Sigismund Toduță, coruri de Zoltán Kodály și lucrări simfonice aparținând lui Antonio Vivaldi, Carl Maria von Weber și Ludwig van Beethoven. János Halász în presa din Târgu Mureș a subliniat importanța acestei inițiative de a aduce acești tineri muzicieni exemplari în alte

---

⁴ Începând cu toamna anului 1958 Mihail Guttman a cedat postul de director al școlii.

Gergely Maria Edith

orașe a țării. „Tânăra instituție clujeană a ajuns în cei 10 ani de existență la un nivel de profesionalism demn de propagat în întreaga țară” (Halász 1959, 4).

Ca anticipare a zilei copilului, în data de 31 mai, copiii, elevi ai școlii de muzică au susținut un concert care a debutat cu *Simfonia jucăriilor* considerat atunci aparținând lui Joseph Haydn, dar care, de fapt, a fost compusă de Leopold Mozart. Jarda Radu a interpretat o arie de Johann Mattheson compusă pentru violoncel, iar după, a interpretat partea solistică din *Allegro-ul* din *Concertul pentru violoncel și orchestră* de Joseph Haydn⁵. Tibor Szász a prezentat publicului *Rondoul pentru pian și orchestră în La major K.V. 386* de Wolfgang Amadeus Mozart, iar András Ágoston a avut prilejul de a prezenta în primă audiție pe țară *Rondoul în La major pentru vioară și orchestră* de Franz Schubert. Ultimele patru compoziții prezentate în cadrul acestui concert au fost lucrări vocal-simfonice: *Marșul pionieresc* de Tiberiu Molnár, *Adunarea pionerilor* de Serghei Prokofiev, respectiv *Cântec pentru pionieri și Imn de pace* de Sigismund Toduță.

Concertul de final de an a avut un repertoriu vast: a debutat cu *Concertul pentru orchestră nr. 24 în Fa major* de Georg Friedrich Haendel, urmat de *Simfonia jucăriilor* de Leopold Mozart. Au urmat *Introducere* și *Gopak* din opera *Târgul din Sorocinsk*, de Modest Mussorgski.

După aceste trei piese din repertoriul internațional au urmat, în a doua parte a concertului, patru piese românești. *Concertino în stil clasic op. 3* de Dinu Lipatti, urmată de *Cântecul pionieresc* de Tiberiu Molnár, respectiv de *Cântecul pentru pioneri* și *Imn de pace* de Sigismund Toduță. Aceste lucrări au reprezentat substratul autohton de creație muzicală în cadrul acestui concert.

1960: Debut cu un Concert festiv Sabin Drăgoi

Anul 1960 a debutat cu un concert care a avut mare succes:

Duminică seara a avut loc în sala mare a Casei Universitarilor un concert festiv din creația compozitorului Sabin Drăgoi, maestru emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat. Concertul a fost susținut de corul și orchestra Școlii de muzică de 12 ani din Cluj. Dirijor Guttman Mihály.

În program: *În cei cincisprezece ani*, și *De-aș avea un milion de inimi* (primă audiție), *Divertisment rustic*, *Din temelii noi te-am clădit*, *Pârâuș*, *apă vioară* (primă audiție), *Bun sosît* (primă audiție), *Petrecere populară*, *Două dansuri* (primă audiție) și *Uvertura la opera Horia*.

Concertul, care a avut loc în prezența compozitorului s-a bucurat de un succes deosebit.

Anon 1960, 2

---

⁵ Lipsesc detaliile legate de această lucrare.

Pe lângă compozițiile enumerate mai sus, în cadrul concertului au mai fost interpretate trei compoziții corale destinate pentru ansambluri de copii: *Ciobănașul*, *Măi ciobane măi* și *Cucule*.

Cuvintele lui Sabin Drăgoi îndreptate spre directorul școlii în formă de scrisoare:

Reîntors de la Cluj am petrecut clipe înălțătoare în mediul Școlii de sub înțelepta dvs. conducere. Vă mulțumesc încă o dată pentru cinstea ce mi-ați facut-o organizând un concert festiv «Drăgoi». Acest concert s-a desfășurat în condiții artistice de un nivel mai înalt decât se poate pretinde de la o școală medie de muzică datorită și faptului că tov. prof. Guttman Mihály, conducătorul artistic înzestrat cu un tact pedagogic deosebit, care cu multă însuflețire și dragoste a ajutat de priceperea și talentul său artistic a dus la bun sfârșit această nobilă sarcină.

Drăgoi 1960a

Numărului mare de opusuri prezentate în concert, și numărul mare de prime audiții în raport cu numărul lucrărilor (7 din 12) a făcut ca acest eveniment festiv să fie un succes răsunător. Dintre cele multe articole despre acest eveniment am ales să extragem un fragment care reflectă nu numai performanța adusă în cadrul acestuia, dar și o caracterizare a orchestrei condusă de Mihai Guttman:

Ansamblul instrumental al școlii – o adevărată orchestră simfonică, nu numai prin numărul complet al membrilor ei, dar și prin acuratețea intonației și contopirea executanților într-un organism muzical capabil de claritate și expresie – a constituit însă adevărata delectare a concertului. Luați în parte, fiecare din micii executanți este un instrumentist pregătit pentru locul pe care îl ocupă în orchestră și pentru problema muzicală ce trebuie să o rezolve; de aici apoi precizia în intonație și emisie, de aici curățenia tonului la suflătorii în instrumentele de alamuri sau lemn, vibrația uneori de-a dreptul emoționantă a corzilor.

G.M. 1960, 10

Cvintetul pentru suflători de Vasile Jianu a fost prima lucrare prezentată de un ansamblu de muzică de cameră condus de Mihai Guttman în cadrul audiției claselor de muzică de cameră din data de 3 martie. Lucrarea a fost interpretată de: flautistul – István Nagy, oboistul – Márton Szövérdy, clarinetistul – Manfred Webler, fagotistul – Werner Schunn și cornistul – Árpád Zudor. Un *cvartet de coarde în Sib major* de Joseph Haydn a fost compoziția pe care a prezentat-o a doua formație de muzică de cameră al aceluiași profesor. Cvartetul i-a avut în componență pe: Mária Gáspár la vioara I, Etelka Biró la vioara a II-a, Ágnes Nagy la violă și G. Nicolae la violoncel.

Uvertura festivă „Ștefan cel Mare” de Iacob Mureșianu a fost piesa de deschidere a concertului simfonic susținut în cinstea celui de al IV-lea Festival Republican al elevilor și studenților din școlile și institutele de artă din data de 15 martie. Pianistul Alexandru Melac a interpretat *Concertul pentru pian și orchestră în sol minor op. 25* de Felix Mendelssohn-Bartholdy, iar după pauză Tiberiu Kovács a urcat pe scenă în postura de

solist al *Concertului pentru vioară și orchestră în sol minor op. 26* de Max Bruch. Concertul s-a încheiat cu *Muzica de balet din „Rosamunde” op. 26* de Franz Schubert.

Observăm faptul că odată cu trecerea timpului se multiplică numărul concertelor, se lărgeste aria de alegere a repertoriului, toate acestea fiind în raport direct cu creșterea numărului de elevi din cadrul instituției. Un concert simfonic a avut loc în data de 9 mai, în urma căruia în presa locală a apărut sugestia de a organiza concerte și în cadrul uzinelor cu scopul de a „educa și familiariza populația orașului” (Anon 1960, 2). Concertul a fost încheiat cu *Uvertura la opera „Horia”* de Sabin Drăgoi. În legătură cu această lucrare împărtășim aici un fragment dintr-o scrisoare pe care compozitorul i l-a trimis dirijorului Mihai Guttman: „Cred că ar fi timpul să-mi restituți manuscrisul uverturii Horia pe care vi l-am trimis acum 3 luni pentru copiere. Încolo toate bune. Mi-e dor de Cluj” (Drăgoi 1960b). Prin acest fragment de scrisoare dorim să prezentăm problematica copierii unei partituri în acea vreme. Majoritatea partiturilor au fost copiate de mână, iar Mihai Guttman a fost cunoscut pentru talentul său de a copia partituri și de a realiza știmate pentru membrii orchestrelor.

Un concert coral susținut de corul de fete al școlii a „luminat” seara din data de 24 mai. Publicul a putut audia în primă audiție mai multe compoziții, cum ar fi *Patru madrigale italiene* și *Vejnemöjnen cântă* din creația lui Zoltán Kodály sau *Cinci cântece de dor* de Sigismund Toduță. Exceptând o compoziție rar interpretată de Johannes Brahms: *Cântecul lui Ossian* (cu participarea elevilor instrumentiști: Carmen Surlașiu – harpă, Árpád Zudor-corn I și Tibor Dénes – corn II), s-au prezentat compoziții precum: *Patrie, liberă* de Gheorghe Bazavan, *Așa te știu, partidul meu* de Alfred Mendelsohn sau *Cântec de leagăn* de Anatoli Liadov. Observăm faptul că repertoriul concertului a fost unul ales conform cerințelor oficiale din acele timpuri, cu lucrări dedicate dragostei față de patrie și partid.

Un amplu concert festiv a avut loc în 10 noiembrie în onoarea compozitorului Iacob Mureșianu. Pe lângă vasta sa activitate de animator al vieții muzicale în România, el este cunoscut și pentru numărul impresionant de mare de compoziții pe care le-a lăsat în urmă. În cadrul concertului au fost interpretate atât compoziții vocale, cât și simfonice, respectiv vocal-simfonice. În cadrul concertului au putut fi audiate cele mai de seamă compoziții din creația lui Mureșianu: *Uvertura „Ștefan cel Mare”*, *Elegia (la mormântul unui amic)*, *La mijloc de codru des*; *Balada populară Erculean*. Soliștii acestui eveniment au fost elevii școlii, printre aceștia se numără: Mihaela Grama, Maria Mureșan, Traiana Surianu, Gerda Herbert și mulți alții, precum și doi invitați de la Opera Română de Stat: Alexandru Racolța și Traian Popescu.

Programul alcătuit judicios din cele mai reprezentative piese muzicale ale lui Iacob Mureșianu a satisfăcut pe deplin multitudinea pretențiilor spectatorilor – școlari, studenți, etc. Înainte de a începe concertul, a fost prezentată, într-o amplă cuvântare, personalitatea compozitorului. S-a subliniat pe larg faptul că I. Mureșianu a fost unul dintre primii compozitori români care s-a aplecat cu pasiune asupra producțiilor muzicale ale poporului, încă din tinerețe.

Maxim 1960, 12

1961: Lucrări compuse pentru ansamblurile dirijate de Mihai Guttman

Un amplu concert vocal-sinfonic a trezit interesul publicului, în data de 5 mai, datorită programului său vast. Multe dintre lucrările prezentate au fost prime audiții. În programul concertului au fost incluse multe compoziții patriotice și partinice: Tibor Molnár – *La tabără* / Cantată pentru cor de copii și orchestră simfonică; Sigismund Toduță – *Patru cântece de pionieri* / Pentru cor de copii și orchestră de coarde, p.a.; *Porniți înaintea tovarăși* / cor și orchestră; *Privesc din Doftana* / cor și orchestră; *Cântecul Jiului* / cor și orchestră; Tudor Jarda – *Cântec de urare* (Mureșan Maria și Tózsér Júlia) / cor și orchestră, p.a.; Alfred Mendelson – *Așa te știu partidul meu* / cor și orchestră; Tiberiu Oláh – *Sub steagul slăvit* (Mureșan Maria și orchestră) p.a., Adalbert Winkler – *A Párt szava / Cuvântul partidului* (Tózsér Júlia, cor și orchestră) p.a.; Cornel Țăranu – *Țara mea* (Mureșan Maria și orchestră) p.a.; Gheorghe Bazavan – *Patrie liberă* / cor și orchestră; Sabin V. Drăgoi – *Și de-aș avea un milion de inimi* / cor și orchestră și Matei Socor – *Steagul Partidului* (Maria Mureșan, Júlia Tózsér, cor și orchestră).

În pofida vastului program, interesul presei a fost stârnit mai mult de următorul eveniment muzical organizat de o serie de oameni de cultură (muzicieni, maeștri de dans, dirijori de cor etc.) din Cluj-Napoca. Ansamblul de cântece și dansuri al Sfatului Popular al Regiunii Cluj, ansamblu înființat cu câteva luni înainte de concertele din data de 7 și 21 mai, la inițiativa Sfatului Popular Regional, a fost format din artiști amatori din diferite uzine, întreprinderi și instituții. Spectacolul de cântece și dansuri a fost închinat aniversării a 40 de ani de la înființarea Partidului Comunist din România. Muzica a fost compusă de Tudor Jarda, Tiberiu Molnár, Tiberiu Fátyol și Cornel Țăranu. Soliștii evenimentului au fost Emil Mureșanu, Marian Pantazi, Ion Dobârta, Aurelia Jurj, Maria Roch Marcu, Ion Nistor, Éva Nyiredi, Dumitru Sapon, Erzsébet Turi și László Varga. Scenariul a fost scris de Ilie Balea. Maeștri de cor au fost Dorin Pop și Iuliu Bonna, care au ajutat semnificativ la realizarea evenimentului, iar conducerea muzicală a fost încredințată dirijorului Mihai Guttman.

Astfel, scenariul spectacolului având titlul *Te slăvim partid iubit* a fost scris de către regizorul și criticul muzical Ilie Balea, muzica aparținând compozitorilor Tibeiu Fátyol, Tudor Jarda, Tiberiu Molnár și Cornel Țăranu, iar compozițiile coregrafice maestrului Octavia Stroia și Imre Dombi.

Cadrul scenografic al spectacolului a fost încredințat la doi pictori, scenografi cu o vastă experiență artistică, Silviu Bogdan și Gheorghe Codrea de la Oper de Stat, iar schițele de costum au fost executate de pictorița Edith Schranz.

La acest spectacol și-au dat concursul elevii școlii de coregrafie, orchestra populară al Filarmonicii de Stat și un număr de soliști de la instituțiile de artă din orașul Cluj.

Jeleapov 1961, 2

Un ciclu de concerte ale absolvenților clasei a XII-a a școlii de muzică a fost organizat în luna iunie. Ciclul a cuprins cinci concerte vaste, ultimul fiind și concertul

de încheiere a anului școlar. În data de 1 iunie concertul a debutat cu o primă audiție absolută, în cadrul căreia publicul a putut audia *Suita de cântece populare românești pentru cor de copii, suflători, percuție, harpă și două pianе* de Liviu Glodeanu, pe lângă alte trei compoziții. *Concertul pentru trombon și orchestră* de Ferdinand David a fost interpretat în primă audiție de Ștefan Emil, iar *Concertul pentru harpă și orchestră* de Théodor Dubois de către Carmen Surlașiu. Ultima lucrare interpretată în acest concert, la fel o primă audiție, a fost *Siuta de de cântece populare maghiare pentru cor de copii și orchestră de coarde* aparținând compozitorului Miklós Szalay.

Suita (de Liviu Glodeanu) prelucrează câteva din cântecele de copii autentice, cunoscute, de largă răspândire: *Treci ploaie călătoare*, *Toconecele*, și în final o *Numărătoare*. Corul, tratat în unison sau în canon dezvoltă fericit simțul ritmic și polifonic al copiilor, iar orchestra, compusă din câțiva suflători, harpă, două pianе și percuție, este folosită cu fantezie și ingeniozitate.

De remarcat pregnanța ritmică și, mai cu seamă, însușirile de polifonist ale compozitorului, ultimele generând culminații puternice, am zice o „polifonie acumulativă”, dezvăluind reale însușiri de simfonist, confirmate și în final, o sinteză liberă a părților precedente.

Orșoveanu 1961, 11

„După un notabil Festival Prokofiev, Școala medie anunță, într-un ciclu de patru concerte nu mai puțin de șase (!) prime audiții de muzică românească. Prima dintre acestea a și avut loc: este vorba de recent terminata *Suită* pentru cor de copii, suflători, harpă, două pianе și percuție a tânărului compozitori Liviu Glodeanu.

Țăranu 1961a, 6

„Fără a-l defini în întregime, aria căutărilor creatoare ale compozitorului fiind sensibil mai largă, *Suita* de Nicolae Szalay, destinată copiilor «cei mai începători» cu puțință, reușește să fie o lucrare de o simplitate agreabilă prin candoarea nealterată a cântecelor de copii autentice, la care se adaugă prezență discretă, de bun gust, cu care compozitorul le prelucrează.

Țăranu 1961b, 11

În data de 16 iunie a avut loc al treilea concert din ciclul prezentat mai sus. A debutat cu *Cantata festivă (23. August 1944) de Nina Cassian pentru cor de fete și orchestră* compusă de Ștefan Niculescu, lucrare prezentată în prima audiție pe țară. Pianista Traiana Surianu a interpretat *Concertul pentru pian și orchestră în Sol major* de Wolfgang Amadeus Mozart, iar Martin Varga, clarinetist, *Concertul pentru clarinet și orchestră nr. 1* de Carl Maria von Weber. Evenimentul s-a încheiat cu o altă primă audiție, cea a *Cantatei pentru cor de femei, 2 flaute, intrumente cu coarde și de percuție pe versuri populare ceangăiești* de Tiberiu Olah. Concertul s-a bucurat de un succes deosebit.

Primirea călduroasă făcută ambelor lucrări denotă că, în prezența unui mesaj de emoționantă umanitate, accesibilitatea e perfect compatibilă cu utilizarea unui limbaj complex, a unei viziuni înnoitoare, îndrăznețe.

După un cor de copii excepțional, de valoare internațională, – ne-au uimit – prin înalta calitate – Corul de fete și mai ales Orchestra școlii. Felul în care ei trăiesc și redau o muzică de complexitatea *cantatelor* amintite, plăcerea manifestată cu care au redat amănuntele unor asemenea partituri, denotă o muzicalitate, o cultură ritmică și a intonației, deosebite. Volumul sonor – nu amplu – al corului este îmbogățit prin paleta sa dinamică expresivă, discreție și rafinament, iar orchestra cântă cu atâta avânt contaminant și o sonoritate peste nivelul multor filarmonici. Nu sunt toate acestea un exemplu și o lecție?

Factor animator, de efervescentă muzicală, stimulent al creației autohtone, Ansamblul Școlii medii de muzică (condus de Mihai Guttman) crește an de an, la un nivel din ce în ce mai înalt, în primele rânduri ale culturii noastre muzicale.

Țăranu 1961c, 6

Al patrulea concert a fost organizat în colaborare cu orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat Cluj. Așadar în data de 20 iunie Mihai Guttman, pe lângă faptul că a avut inițiativa de a organiza aceste concerte, a fost dirijorul corului, concertul în întregime fiind dirijat de Emil Simon. Pe lângă o serie de alte compoziții, în această serată muzicală a fost prezentată în prima audiție *Cantata pentru instrument solo, cor de femei și orchestră simfonică, Porumbeii morții* de Doru Popovici, cu participarea solistei Júlia Tózsér.

Cantata lui Doru Popovici abordează o tematică de un pronunțat umanitarism antirăzboinic, încărcat cu imagini (poetice, însoțite de corespondentul lor muzical) de o frumusețe gravă, tragică. Elevația lirică a cantatei lui Doru Popovici, talentul său de melodist, găsesc momente de tensiune – pe care uneori, le-am dori prelungite – și turnuri modale, complexe, exprimate simplu, în care firescul se împletește cu expresivul. Orchestrația e economică, curată. *Porumbeii morții* reprezintă pentru Doru Popovici un nou punct de plecare în genul vocal simfonic în care a dat – din câte știm – paginile sale cele mai valoroase. Lamentația tragică nu depășește aci un lirism elegiac, care va fi investit cu o vigoare dramatică sporită în poemul antirăzboinic *Noapte de August*, pe versurile lui Miha Dragomir. Compozitorul se găsește pe sine, iar reperetele stilistice au, chiar din această primă cantată, un contur propriu.

Țăranu 1961d, 6

Ultimul concert din ciclu, totodată și concertul de încheiere a anului școlar, a avut loc în 25 iunie. În programul acestui concert regăsim o suită vocal-sinfonică pentru cor de femei, orchestră de coarde și un oboi de Dumitru Capoianu, compoziția având titlul *Cinci cântece populare din Ardeal*.

Cele cinci părți ale *Suitei* lui D. Capoianu înmănunchează câteva din frumoasele cântece ardelenesti culese de regretatul folclorist Ilarion Cocișiu. Așadar, ne aflăm în binecunoscuta sferă a „prelucrării de folclor”, al cărui caracter pastoral e accentuat și

Gergely Maria Edith

de formula orchestrală întrebuițată: un oboi solistic și orchestra de coarde. Plinătatea sonoră a corului de fete (atât de transparent la Doru Popovici) cunoaște robustețea ce se împletește aici cu cunoscuta ingeniozitate de orchestrator a lui Capoianu. Selectat cu gust și dragoste, folclorul ardelenesc al *Suitei* dobândește o punere în valoare care vizează o caldă simplitate. Structural, muzica lui Capoianu e și aici mai mult improvizatorică, arătând că lucrarea ar fi câștigat printr-un plus de organizare.

Țăranu 1961d, 6

Concertul s-a finalizat prin interpretarea a două compoziții concertistice. Susana Péntek a interpretat *Concertul pentru pian și orchestră nr. 1 în Do major* de Ludwig van Beethoven, iar Octavian Morea *Concertul pentru violoncel și orchestră* de Charles Camille Saint-Saens.

Observăm faptul că, deși acest ciclu de concerte a fost conceput în ideea de a da șansa tinerilor absolvenți să se prezinte publicului, efectul produs de numărul mare de prime audiții, dintre care multe la nivel de țară, au estompat într-o oarecare măsură succesul elevilor.

Totuși, menționăm faptul că inclusiv în presa din Praga a fost pomenit succesul corului și al orchestrei dirijate de Mihai Guttman:

Iată o apreciere recent apărută în revista muzicală pragheză «Hudebny Rozheldy» sub semnătura criticului Ilia Hurnik:

«Imaginați-vă o orchestră în care copiii a căror vârstă medie este de 12 ani, cântă la fagot, corn englez și trompetă. Această minune este opera conducătorului artistic al școlii de muzică din Cluj. »

Bălan 1962, 2

Ultimul eveniment pe care dorim să îl prezentăm în lucrarea de față este un amplu spectacol de muzică și dans în două acte organizat de către Ansamblul de cântece și dansuri al Sfatului Popular al Regiunii Cluj. Muzica a fost compusă de Claude Romano pe text de Ilie Balea. Colaborări la melodii au venit din partea compozitorilor Liviu Borlan, Nicolae Dominovich și George Kelemen. La realizarea textelor colaboratorii au fost A. I. Arbore și E. Ghinescu. Conducerea muzicală le-a fost înmănată lui Emil Dragea și Mihai Guttman. Coreografia a fost realizată de Octavian Stroia, Emeric Dombi și Silvia Balea. Regia a aparținut lui Ilie Balea, realizarea decorurilor lui Gh. Codrea și costumele doamnei Lia Roșescu. Spectacolul a fost prezentat de trei ori publicului, în datele de 27, 29, respectiv 30 iulie.

Concluzii

În lucrarea de față am ales să descriem 10 ani din vasta activitate a dirijorului Mihai Guttman. După cum am prezentat deja și în introducere, vorbim despre un număr de 73 de concerte cu programe distincte, concertele care au fost repetate nu sunt luate în

calcul. În aceste concerte în care au fost interpretate compoziții a mai mult de 100 de compozitori din diverse epoci ale istoriei muzicii.

În cadrul acestor concerte Mihai Guttman a prezentat un număr mare de prime audiții, mai exact 35 de prime audiții în 10 ani, din care 5 au fost prime audiții naționale. Făcând o comparație cu repertoriul unei filarmonici, această performanță nu este surprinzătoare, dar dacă luăm în calcul faptul că la pupitrele compartimentelor instrumentale ocupau loc copii „dintre care unora, stând pe scaun, nu le ajungeau bine picioarele la pământ” (S.V. 1956, 2), și faptul că ansamblul era chiar în primii ani de existență, concluzionăm pe bună dreptate că este un merit inimaginabil. Acești copii, sub îndrumarea maestrului Mihai Guttman au ajuns în scurt timp să atragă atenția publicului meloman nu datorită nivelului de profesionalism și de devotament de care aceștia au dat dovadă.

REFERINȚE

- ANON, 1959, Tribuna, anul III, nr. 8 (107), 21 februarie 1959, p. 10.
- ANON, 1960, Făclia, anul XV, nr. 4115, 19 ianuarie 1960, p. 2.
- BĂLAN, George, Tineretul în viața muzicală a Clujului, în Scânteia tineretului, anul XVIII, seria II, nr. 3969, 18 februarie 1962, p. 2.
- DRĂGOI, Sabin V., 1960a. [Scrisoare către Guttman Mihály], 25 ianuarie 1960, Arhiva familiei Guttman.
- DRĂGOI, Sabin V., 1960b. [Scrisoare către Guttman Mihály], 14 mai 1960, Arhiva familiei Guttman.
- G. M., 1960, Concert Sabin V. Drăgoi, în Tribuna, anul IV, nr. 4 (156), 28 ianuarie 1960, p. 10.
- Halász, János, 1959. A kolozsvári zeneiskola vendégszerepléséről, în Vörös Zászló, anul VIII, nr. 102 (2312), 3 mai 1959, p. 4.
- JELEAPOV, Eugen, 1961. Un nou colectiv artistic valoros, în Făclia, anul XVI, nr. 4520, 9 mai 1961, p. 2.
- MAXIM, Paul, 1960. Concert, în Tribuna, anul IV, nr. 46. (198), 17 noiembrie 1960, p. 12.
- MICU A., 1953. Tineretul învață muzică, în Făclia, 23 mai 1953.
- ORȘOVEANU, C., 1961. „Suita” de Liviu Glodeanu în primă audiție, în Tribuna, anul V, nr. 23. (227.), 8 iunie 1961, p. 11.
- POP, Rodica Oana, 1959. Concertul festiv „Sigismund Toduță”, în ***, Făclia, anul XIV, nr. 3842, 28 februarie 1959.
- S. V., O orchestră puțin obișnuită, în Scânteia tineretului, anul XII, Seria a II-a, Nr. 2129, 6 mai 1956, p. 2.

Gergely Maria Edith

- TODUȚĂ Sigismund, 1959. [Scrisoare către Guttman Mihály], 16 februarie 1959, Arhiva familiei Guttman. ȚĂRANU, Cornel, 1961a. „Suita” de Liviu Glodeanu în primă audiție la Cluj, în Con-temporanul, nr. 23 (765), 9 iunie 1961, p. 6.
- ȚĂRANU, Cornel, 1961b. O primă audiție, în Tribuna, anul V, nr. 26 (230), 29 iunie 1961, p. 11.
- ȚĂRANU, Cornel, 1961c. În primă audiție la Cluj: Cantata festivă de Ștefan Niculescu, în ***, Contemporanul, nr. 25 (767), 23 iunie 1961, p. 6.
- ȚĂRANU, Cornel, 1961d. Noi prime audiții la Cluj, în Contemporanul, nr. 32 (774), 11 august 1961, p. 6.